

preàmbul del que després recreà a les seves pintures.

Contemplant aquest seguit d'esbossos podem assistir a la cuina de les obres pictòriques que després veieren la llum en gran format i color. Amb aquests quatre traços de llapis sobre paper, Joaquim Vayreda captava l'instant, el moviment, la figura, i després desenvolupava la composició pictòrica al seu estudi, ajudat dels dibuixos que avui contemplem i potser de fotografies captades del natural, que li permetien l'estudi de la perspectiva i dels volums a representar.

Els més fidels admiradors de l'obra de Joaquim Vayreda sabran trobar entre aquestes figures, sovint tan sols insinuades, els precedents directes dels protagonistes dels quadres més coneguts del pintor. Així, repassant un a un els personatges aquí representats, els podran ubicar en el seu lloc dins l'inconfusible univers vayredià, caracteritzat pels prats de la Garrotxa i les escenes bucòliques de muntanya.

Tal com diu Joan Sala Plana a la magistral introducció del catàleg publicat amb motiu de l'exposició: «Tot i que en els dibuixos no podem anar a buscar la verdor ubèrrima de les planes olotines, un dels seus temes predilectes, ni les calitges matinals o les postes de sol que deixen l'horitzó de color roig, aquí hi trobem l'arbre tort i la pagesa encaputxada i la vaca pasturant i l'arrel que agafa formes capricioses, és a dir, tots els elements

Concerts i desconcerts

El Festival de Músiques Religioses de Girona va alterar el baix continu de la quotidianitat musical a la ciutat. En matèria de festivals, diria que Girona s'emmiralla en Torroella de Montgrí, d'una manera força similar a com ho feia, segons el mite, Salieri en Mozart. Amb vint edicions a l'esquena, un públic consolidat i un fèrtil equilibri entre reclam turístic i acceptació autòctona, el Festival de Músiques de Torroella de Montgrí es veu des del Gironès ferm i incorruptible com una fuga de Bach. Més modèlic que no pas el del Castell de Peralada, que és de major volada però menor arrelament popular. També voldríem ser tan exquisits com els schubertians de Vilabertran, però potser ens assemblem més als canvis de *tempo* amb què discorre el Festival Internacional de la Porta Ferrada de Sant Feliu de Guíxols, que quan agafa embranzida és capaç d'endegar edicions notables com la d'enguany, combinades amb algun any de rogallo durant les seves trenta-vuit edicions.

Una flor no fa estiu, ni aquesta eclosió estiuenca el verger d'Euterpe. Tot melòman gironí ha de conviure en una incòmoda bimodalitat: major de juny a setembre, menor la resta de l'any. També molts altres àmbits del fet musical, des de l'educació a les infraestructures, són enduts a mercè d'un *rubato* que accelera o alenteix el ritme segons el fervor dels polítics o gestors, que interpreten un repertori on sovintegen *improptus*, fantasies i improvisacions. Al Conservatori de Girona li costa de trobar el seu lloc —tant físic com institucional—, un auditori de llei trigarà a arribar, els grups i els intèrprets van fent la viu-viu i, d'altra banda, les reformes que en el terreny de l'educació musical està introduint progressivament la LOGSE van despentinant uns pentagrames que duïen la mateixa laca des de feia molts anys. En aquest contrapunt difícil, l'entrada d'un nou tema com ha estat el Festival de Músiques Religioses havia de produir necessàriament alguna dissonància, tal com ha fet notar el sector crític. Recordem, tanmateix, que en la història de la música les dissonàncies han suscitat debats molt productius. I seria trist que el Festival s'afegís a la llista d'iniciatives musicals gironines que s'han estrocat en una cadència suspensiva abans de convertir-se en tradició.

Josep Pujol i Coll

formals representatius de la seva personalitat plàstica».

Aquesta exposició ha estat produïda per la demarcació de Girona del Col·legi d'Arquitectes, amb la col·laboració de la Diputació de Girona i el Museu Comarcal de la Garrotxa, i ha estat concebuda com a cloenda del cicle dedicat al dibuix a l'espai La Cova de la Pia Almoina, seu del Col·legi d'Arquitectes a Girona.

Rosa Maria Gil Tort

Joaquim Vayreda: *Sense títol* (Sancho Panza). Sense datar. Llapis/paper. 25x17,3 cm. Col·lecció particular. Olot.

Una setmana de músiques

Un cop han emmudit les veus, les cordes, les flautes i els tambors de tota mena, ara que l'escala de la Catedral ha tornat a la seva funció habitual de fons per a les fotos dels turistes, potser es poden percebre més clarament quins són els ecos que han quedat impregnats en la pedra emmalaltida pel temps. Potser es pot valorar millor com s'incorporarà la primera edició del Festival de Músiques Religioses

Els Dervixos Giradors
de Konya, al Festival
de Músiques Religioses
de Girona.

del Món al pòsit de la vivència musical de Girona.

Resta, en primer lloc, un ressò de tonalitats barrejades en avaluar el resultat purament artístic de les actuacions vistes i sentides a Girona. I no podia ser d'altra manera, per la gran diversitat de paràmetres que caldria utilitzar en aquesta valoració. Segurament no seria aquest el lloc ni l'espai per decidir si l'Institut Tibetà de les Arts Escèniques és de primera línia mundial, o bé si Anoushka Shankar, Adolphe Attia o Amina Alaoui van estar a l'alçada que s'esperava. Sí que es fa evident, però, que algunes actuacions (American Spiritual Ensemble, Capella Reial de Catalunya, Dervixos Giradors de Konya) partien amb l'avantatge d'un major reclam popular.

Es podia percebre també, durant la celebració del Festival, una vibració alhora d'estranyesa i d'impotència davant manifestacions culturals tan diferents a les del públic, fins a fer-se —en algunes ocasions, i a contracor— impossibles de comprendre. Ben segur que uns programes de mà més explícits o activitats informatives paral·leles podrien disminuir aquesta distància física i mental. Això, si es vol que la interculturalitat, la tolerància i l'intercanvi a què es referia Rigoberta Menchú en la inauguració no quedin en banderes estètiques i políticament correctes, sense més aprofundiment.

Alguns gironins i forasters deuen conservar, d'altra banda, un regust d'intima satisfacció per haver descobert la petita joia dels concerts de tarda. L'organista Jordi Figueras, el sextet Musica Reservata i la Capella de Música de Montserrat, tot i que semblaven opcions menys espectaculars dins del programa, van resultar una molt bona experiència, i a més van comptar amb l'avantatge de ser els únics que actuaven en un espai vinculat a la música religiosa que

interpretaven. Un punt a favor del recolliment plàcid de la nau de la Catedral, enfront de la inevitable sensació «teatral» de les escales.

Un dels ressos més saborosos del Festival es va poder percebre a la plaça dels Apòstols, gràcies a «la cuina de les cultures» que el GRAMC va coordinar. L'ambient, plàcid i festiu alhora, es feia extensiu al carrer de la Força i altres punts del barri vell, i és un d'aquells aspectes tan intangibles com necessaris per contribuir a l'èxit genèric del muntatge.

I, finalment, el so contundent de la iniciativa municipal en apostar per aquest festival, amb el «fixatge» de Josep Lloret i amb una organització a mig camí entre el voluntarisme i la professionalitat. Malgrat que restin vibrant en l'aire alguns «grinyols» (la incomoditat i el preu de les localitats, les servituds d'un espai a l'aire lliure, l'escassa presència en mitjans de comunicació més enllà dels locals, o l'absència en el programa d'algun ingredient que representés la riquesa del patrimoni musical gironí), en tot moment s'ha posat davant l'èxit en la resposta del públic (tot i l'atac que això suposava per a les economies particulars). En tot cas, aquest és un argument que compromet en favor de la continuïtat, si no es vol que quedi només en les oïdes el record d'un de tants festivals d'estiu, que tenen molt més a veure amb la promoció turística i d'imatge externa de la ciutat que no pas amb la voluntat d'anar treballant amb paciència pel delicat teixit musical que veritablement és dels ciutadans.

Joan Gay i Puigvert

Festes de grup

Haver anat aquest estiu a la majoria dels actes de qualsevol de les festes majors de les nostres comarques pot haver servit no tan sols per comprovar que la cultura popular de la nostra època coincideix pràcticament amb allò que ens arriba a través dels *mass media*, sinó també per constatar fins a quin punt està en crisi qualsevol activitat que en queda exclosa. No s'escriu gaire, però tothom sap que —amb les honroses excepcions que es vulguin— avui la sardana és la dansa de la tercera edat, i que, si la situació no canvia, acabarà seguint el mateix camí que van recórrer no fa pas tant aquells àpats tradicionals del primer dia de festa major o els oficis solemnes. I el problema potser comença perquè es té tendència a considerar que tot és una qüestió de gustos o de modes, i s'oblida que és el concepte de diversió el que ha canviat. Fem veure que les festes majors d'avui són com les d'abans, però no ho són: d'una banda, no són gaire més que l'excusa ideal per portar a la població de tom espectacles o cantants famosos que durant la resta de l'any són impossibles de veure; de l'altra, com que sembla que durant la festa major tot s'hi val —igual que per Nadal—, avui la música, els crits i la gresca no s'acaben fins a la matinada. El resultat és que aquelles poblacions que a causa del seu presupost no poden competir amb les festes majors de les més grans han vist com la seva celebració entrava en crisi i anava interessant cada vegada menys gent. Avui, i cada cop més si es continua així, les festes majors són sobretot un grapat mal lligat d'espectacles mediàtics al servei d'uns grups molt concrets: el dels joves, el d'aquells que volen fer creure que encara són joves i el d'aquells que enyoren la joventut. També —però segur que cada vegada menys— amb totes les excepcions que es vulgui.

Xavier Cortadellas